

ARNHEMSE KOPSTUKKEN

door Harry van der Ploeg

Revalidatiearts op de barricade voor het geluk

Gehandicapten kwijnden vroeger weg in inrichtingen voor 'gebrekkigen'.

Revalidatiearts Arie Klapwijk trok zich hun lot aan. Samen met Mies Bouwman schreef hij geschiedenis met de tv-actie 'Open het Dorp'.

In lucifersdoosjes stopte het Nederlandse volk de kapitalen waarmee de droom van dokter Arie Klapwijk werkelijkheid kon worden. Muntten konden erin, maar ook briefjes van duizend gulden.

In de nacht van 26 op 27 november 1962 bleven de postkantoren en winkels open om de vrijegevingen te ontvangen tijdens de televisiemarathonuitzending *Open Het Dorp* ten bate van de oprichting van 's lands eerste woongemeenschap voor gehandicapten.

Tijdens zijn diensttijd leerde Klapwijk een militair revalidatiecentrum kennen. In 1954 werd hij als kapitein-arts op een bootreis voor chronisch zieken en gehandicapten geconfronteerd met hun uitzichtloos leven. Sommige mensen lagen al meer dan tien jaar in bed tegen een muur aan te kijken.

Koningin Juliana schildert een tableau met de naam 'Het Dorp' tijdens een bezoek aan het bouwterrein bij Arnhem op 28 januari 1963. Rechts van de koningin Mies Bouwman, links dokter Klapwijk.

foto Gelders Archief

Als geneesheer-directeur streek Klapwijk op 1 juli 1959 neer bij de Johannastichting aan de Heijenoordseweg. Daar was net een opvang- en revalidatiecentrum voor

kinderen opgericht. Waar zij tegenwoordig worden omschreven als kinderen met een lichamelijke beperking spraken velen in die tijd nog over 'invaliden', 'gebrekkigen',

'mismaakten' en 'ongelukkigen'. Klapwijk wilde een plek voor de kinderen die niet konden worden gerevalideerd omdat hun handicap te ernstig was en die niet meer

naar huis konden. Aan de andere zijde van de Heijenoordseweg lag een flink stuk bos. Daar liet dokter Klapwijk zijn oog op vallen. Daar moest Nederlands eerste gehandicapten dorp verrijzen, een woongemeenschap met zelfstandige woningen voor gehandicapten en met recht op werk en vrijetijdsbesteding.

De AVRO kreeg lucht van het plan en weldra ontstond het idee voor een nationale inzamelingsactie. Presentatrice Mies Bouwman ging overstag toen Klapwijk haar voorstelde aan een gehandicapt meisje dat nog thuis woonde. 'Wat zou er gebeuren als haar ouders zouden overlijden en niet meer voor haar zouden kunnen zorgen.'

Klapwijk richtte zich in soortgelijke termen tot het Nederlandse volk, tijdens de avonduren van de marathonuitzending van *Open Het Dorp*: 'Gaat u nu eens naar de bedjes van uw eigen kinderen. Kijk hoe gezond ze zijn. Doe dan iets in een lucifersdoosje uit dankbaarheid voor uw eigen gezonde kinderen, opdat mensen die met een handicap op de wereld zijn, ook een beetje meer geluk dan tot nu toe kunnen krijgen.'

Toen er zes miljoen gulden via die doosjes was binnengekomen werd Mies overmand door ontroering. Klapwijk wist daar wel iets op: 'Huil maar over...'

van de 'gebrekkige'

'Huil maar even uit, Mies.' Dokter Arie Klapwijk en Mies Bouwman tijdens de marathon-televisieuitzending. foto Gelders Archief

daarna bleven de giften binnenstromen, tot 21 miljoen gulden. Wat in 1962 nog een maquette was van de gebroeders Das werd in het begin van de jaren zeventig werkelijkheid. Klapwijk ging overal lezingen houden over Het Dorp. De 1999 keerde hij terug naar zijn geboortestad op een dag dat daar een beeld van hem werd onthuld. De revalidatiearts in ruste keek om hem heen en schrok. Het Dorp was zijn dorp niet meer. De gehandicapten, die vroeger tot het hoogste niveau van de directie konden rekenen over het reilen en zeilen van de gemeenschap, hadden

hun invloed verloren.

De aangedane medicus trok het doek van zijn gebeeldhouwde hoofd weg en mijmerde: 'Ik hoop dat als de bewoners hier langskomen, ze niet in eerste instantie aan mij denken maar aan de gedachte van Het Dorp: die van absolute en volwaardige gelijkwaardigheid van validen en invaliden.'

➔ Mensen van formaat en velerlei pluimage drukten hun stempel op de Arnhemse historie. Over hun levens gaat deze serie. Dit is aflevering 77. Van de serie is een boek verschenen, voor 15 euro te koop in de boekhandel. ISBN 978-90-78215-49-3.